

SIDSEL POVELSDATTER DØMT FOR HÆLERI OG USANDFÆRDIGE FORKLARINGER

Christianssæde birk politiprotokol 1838-41, folio 321ff

Den 16. november 1841 starter et forhør under Christianssæde birks politiret i anledning af en anmeldelse om tyveri. Forhøret finder i første omgang sted hos gårdmand Hans Peter Marcussen i Vesterborg, som også er den, der er blevet bestjålet.

Første afhørte person er den bestjålne gårdmand Hans Peter Marcussen. Han fortæller, at han torsdag, den 11. november havde været i Nakskov for at sælge korn. Han kom hjem til sin gård ved syv-tiden om aftenen, hvor gårdens aftægtsmand, Zier Hansen, var gået i seng, mens gårdens øvrige beboere, Hans Peter Marcussens kone, tjenestekarlen Anders Madsen Christensen og tjenestepigen Dorthea stadig var oppe. Hans Peter spiste sin aftensmad, og omkring ved otte-tiden lagde han de penge, han havde tjent i Nakskov (8 stk. 5 Rigsbankdaler-sedler), i vinduet ud til haven (mod nord) og en almanak ovenpå. Konen, karlen og pigen var vist nok til stede, da dette blev gjort.

Samme aften mellem kl. 21 og 22 gik Hans Peter og karlen ud for at fodre heste, hvorefter karlen gik til sit værelse i gårdens vestelige ende. Værelset havde egen udgang til gården. Derefter gik også Hans Peter i seng. Inden da så han, at almanakken stadig lå, som han havde lagt den. Hans Peter faldt i søvn, inden at han bemærkede konen eller tjenestepigen gå til ro.

Konen vågnede mellem kl. 2 og 3 om natten ved lyden af sit barn og bemærkede, at et vindue stod på klem, og at pengene i vinduet var borte. Hun tog tøj på, sprang ud af vinduet i haven og bemærkede der, at en dør fra storstuen i huset ud til haven også stod åben. Hun gik derind og så, at klappen på et chatol ligeledes stod åben, og at der lå papirer på gulvet i stuen. Hun gik imidlertid atter i seng men kunne ikke rigtigt sove resten af natten.

Om morgenen blev det opdaget, at der havde været indbrud og tyveri af hovedsageligt penge tilhørende Hans Peter Marcussen og hans tjenestepige. Der fandtes støvlespor i haven udenfor gården, som pegede på, at tyven havde opholdt sig der i længere tid for at vente på, at lyset i sovekamrene skulle blive slukket.

Det antages, at tyven har været bekendt med gårdens indretning og mistanken samler sig om Frederik Olsen Dyhring, som forlod sin tjeneste på gården den 1. maj. Det oplyses, at Frederik Olsen Dyhring senere blev dømt for tyveri og netop i disse dage er i gang med at afsone sin straf (3 x 5 dages fængsel på vand og brød). Netop aftenen inden tyveriet passerede han Hans Peter Marcussens gård på sin vej fra arresten på Christianssæde, hvor han på dette tidspunkt havde afsonet ti dage. Frederik Olsen Dyhring viste sig også senere at være i besiddelse af nogle store pengesummer.

Det bliver tilføjet forklaringen, at Frederik Olsen Dyhring tidligere havde været forlovet med Hans Peter Marcussens tidligere tjenestepige Ane Dorthea Jørgensdatter, som nu tjener hos gårdmand Søren Rasmussen i Halsted Tvede.

Anden afhørte person er Hans Peter Marcussens kone Ane Kirstine Knudsdatter.

Tredje afhørte person er Hans Peter Marcussens tjenestepige Dorthea Margrethe Hansdatter, som giver flere detaljer i sagen.

Fjerde afhørte person er Hans Peter Marcussens tjenestekarl Anders Madsen Christensen. Der tales nu om en gårdhund, der sædvanligvis går løs om natten.

Femte afhørte person er sognefoged og dannebrogsmænd Peder Lund af Vesterborg, der hidtil havde været retsvidne.

Sjette afhørte person er Zier Hansen, der er aftægtsmand hos Hans Peter Marcussen.

Forhøret fortsætter hos gårdmand Søren Rasmussen i Halsted Tvede.

Syvende afhørte person er gårdmand Søren Rasmussen, som bekræfter, at hans tjenestepige, Ane, startede tjeneste hos ham den 1. november, og at hun kom fra tjeneste hos Hans Peter Marcussen. Han ved dog ikke noget om, at hun skulle være eller have været forlovet med Frederik Olsen Dyhring, som han heller ikke har set i sin gård.

Ottende afhørte person er tjenestepigen Ane Dorthe Jørgensdatter. Hun tjente hos Hans Peter Marcussen sammen med Frederik Olsen Dyhring fra november 1840 til maj 1841. Frederik har forsøgt at "indlade sig i nærmere Forbindelse" med hende og har også besøgt hende to til tre gange, men hun siger, at hun altid har afvist ham. Siden hun kom i tjeneste hos Søren Rasmussen, har hun ikke set noget til Frederik Olsen Dyhring.

Forhøret fortsætter hos gårdmand Ole Dyhring i Vester Nordlunde¹.

Niende afhørte person er Ole Dyhrings kone Maren Kirstine Christensdatter, som også er moder til Frederik Olsen Dyhring. Hun siger, at Frederik kom til deres hus torsdag den 11. november, hvor hun mødte ham, da hun kom hjem fra Nakskov, efterhånden som det var ved at blive mørkt. Frederik gik igen omkring kl. 18, men moderen vidste ikke, hvor han ville tage hen, og han havde efter hendes forklaring ikke til hensigt at sove i forældrenes gård om natten. Hun så ham først igen i går (15. november) om formiddagen kl. 10, hvor han var på vej til arresten i Christianssæde. Han fik noget at spise hos moderen og fortalte, at han havde opholdt sig hos en kone i Nøbbølle, som han havde tærsket for. Moderen kan ikke huske navnet på konen. Hun oplyser ligeledes, at Frederik ikke har efterladt noget tøj hos sine forældre, og at han ikke har talt om, at han skulle være i besiddelse af penge. Frederik tjener for tiden hos smeden i Vindeby, men om han har sit tøj dér eller hos konen i Nøbbølle, ved moderen ikke. Det oplyses

¹ Ole Dyhring er omkring 40 år gammel, gift med Maren Kirstine Christensdatter, 41. I folketællingen 1840 bor de i Vester Nordlunde sammen med seks af deres i hvert fald syv børn – Frederik (18), Bodil Kirstine (16), Mads (8), Ane Margrethe (6), Trine (4) og Caroline (1).

endvidere, at Ole Dyhring har fast arbejde i Nakskov, og at han ikke var i sin gård på de tidspunkter, hvor Frederik havde været der.

Forhøret flytter samme dags aften til Jacob Jørgensens gård.

Tiende og elvte afhørte personer er Sidsel Poulsdatter og Else Kuld i Nøbbølle Hospital. Afhøringerne lyder således i protokollen:

10. Sidsel Povelsdatter af Nøbbølle Hospital der blev formanet til at afgive saadan Forklaring, som hun trøster sig til edelige at bekræfte og dep: Den omspurgte Frederik Olsen Dyhring kom i Tjeneste indeværende Aars 1ste Mai hos Erik Bringe heri Nøbbølle og fra den Tid af har Dep: kjendt ham og lidt efter lidt staaet i nøiere Forbindelse med ham. Dette Forhold antages at have foranlediget at Frederik da han forrige Uge var kommen ud fra Arresten ved Christianssæde tyede til Dep: Han kom nemlig til hende i Fredags d: 12te d: om Eftermiddagen lidt efter Middag, som hun antager Kl: 1 a 2 og bad om at erholde Logi hos Dep:., der er tilhuse i Nøbbølle Hospital. Da Dep: imidlertid logerer i et Værelse med Fruentimmeret Else Kulds, og Dep: som Enke desuden har 3 smaae Børn, saa betød hun ham at hun ikke havde nogen Plads, men raadede ham til at gaae til Gjenboen Hmd: Jørgen Olsen, hos hvem han opsaa for den Nat fik Logi. Ved Ankomsten til Dep: i Fredags Middags eller Eftermiddag fortalte han at han den forudgaaende Nat mellem Torsdag og Fredag havde logeret hos sine Forældre i Nordlunde, men hvorvidt dette saaledes forholder sig eller ei veed Dep: ikke og han medbragte saavidt hende bekjendt, aldeles intet, navnlig hverken Penge, Sukker eller Æbler. Efterat Frederik havde logeret hos Jørgen Olsen Natten mellem Fredag og Løverdags kom han Løverdags Morgen atter til Dep: men gik strax bort og efter om Løverdags Aften at have tærsket nogen Langhalm for Enken Ane Steffens heri Nøbbølle kom han Løverdags Aften atter til Dep: og erholdt paa hans Anmodning Tilladelse til at logere i Dep: og Else Kulds Værelse Natten mellem Løverdags og Søndags. Søndags passerede han med lidt Haandarbeide hos Ane Steffens, og Søndags Aften var han til Gilde hos Eduard Olsen heri Nøbbølle, hvorfra han kom noget ud paa Natten mellem Søndags og Mandags, og erholdt for den øvrige Deel af bem: Nat Tilladelse til at opholde sig i Værelset hos Dep: og Else Kulds. Mandags Morgen, som var i Gaar, Kl: omtrent 8½ forlod han Dep:., efter Sigende med Bestemmelse at gaae til Christianssædes Arrest. Det forklares endvidere at Frederik i Løverdags Morges eller Formiddag bragte i Deps. Huus 4 [pund?] Smør, som af Naboen Jørgen Olsens Kone for ham skulde være kjøbt i foregiventlig til Arrestforvarerens Kone ved Christianssæde, hvilket Smør henstod hos Dep: til i Gaar

Morges, da Frederik ved sin Bortgang tog det med sig i et lille Fad og et Klæde, der blev ham laant. Dep: veed ikke hvormeget Smørret har kostet, men Frederik foregav at Arrestforvarerens Kone havde medgivet ham Penge til Smørret.

Forkl: blev oplæst og vedgaaet som rigtig. Dim.

11. Else Kulds. Enke efter Hans Kuld, der efter lige Formaning dep: saaledes. Hun logerer i eet Værelse i Nøbbølle Hospital med forrige Deponentinde Sidsel Poulsdatter og veed nok at den om-spurgte Friderik Olsen Dyhring i de senere Nætter enkelte Gange har logeret i det nysnævnte Værelse uden at hun dog er istand til med Bestemthed at opgive hvilke Nætter i Særdeleshed dette har været, ligesom hun ei heller kan erindre hviken Dag det var Frederik sidst kom her til Nøbbølle. Hun gjøres i saa Henseende bekjendt med den Deel af forrige Deponentindes Deposition, der vedrører dette Punct, men udsiger at hun ikke drister sig til med Bestemthed at sige om det forholder sig som af forrige Dep. er omforklaret. Hun veed at Jørgen Olsens Kone har købt 4 [pund?] Smør, der i et Par Dage henstod hos Sidsel Poulsdatter, og som Frederik i Gaar Formiddag da han gik bort, tog med sig, foregiventlig til Arrestforvarerens, men han omtalte ikke saavidt Dep: har hørt, at Arrestforvarerens havde givet ham Penge til Smørret, og hun veed ei heller hvor meget Smørret har kostet. Under Frederiks Ophold hos Else² Poulsdatter har Dep: lagt Mærke til at han har været vel forsynet med Penge, og han har saaledes efter hans Sigende leveret hans Broder Christian, under dennes Ophold hos Sidsel Poulsdatter, sidste Løvedag 10 rd. hvoraf de 8 rd. var bestemt til dermed at betale en Auctions-regning og de 2 rd. skjænkede til Christian. Fremdeles veed Dep: at Frederik har leveret til Sidsel Poulsdatter en 5 Rbd. Seddel i Forvaring. Frederik har ogsaa, efter hans Sigende ved Gildet hos Eduard Olsen købt en Pibe for 3 rd., hvilken Pibe ligl. opbevares hos Sidsel Poulsdatter. De 5 rd. og Piben ere bevarede i Sidsel Poulsdatters Kiste. Om han har leveret flere Ting i Sidsels Bevaring vides ikke. Efterat Forklaringen var oplæst erindres at Frederik en af de sidste Dage har købt et Par sribede Beenklæder hos Peder Normand paa Ørslykke, hvilke Beenklæder ligl: opbevares hos Sidsel Poulsdatter. Med denne Tilføining blev Forklaringen ratihaberet. Dim.

10de Deponentinde Sidsel Poulsdatter blev fremkaldt, og efterat være gjort bekjendt med 11te Deponentindes Deposition tilstaaer hun nu at hun, som af Else Kulds angivet har modtaget i Bevaring af Frederik Dyhring en 5 Rbdlseddel, en Tobakspibe, der var

² Det må være en fejl, at der står Else her, da det må være Sidsel, der menes.

kjøbt ved Eduard Olsens Gilde og et Par Beenklæder, der skal være kjøbt hos Peder Normand, hvorhos hun angiver, at Grunden hvorfor hun nægtede saadant forhen var fordi Frederik havde bedet hende om at fortie dette Depositum. Dep: veed nu ogsaa at Frederik har leveret sin Broder Christian (der samtidige vare hos Dep: i Løverdags) 10 rd. hvoraf de 8 rd. vare bestemt til at betale en Auctionsregning og de 2 rd. bestemt som F[...] til Christian. Frederik udlod sig ikke med hvor han havde erholdt disse Penge, men Dep: antog at det var hans Løn.
Forkl: blev oplæst og ratihaberet. Dim.
[Folio 328-330]

Tolvte afhørte person er husmand Jørgen Olsen af Nøbbølle. Han gav Frederik Olsen Dyhring tilladelse til at logere hos sig som det tidligere blev forklaret af Sidsel Poulsdatter. Frederik bad samme aften Jørgen Olsens kone om at købe 4 [pund?] smør og betalte med 5 mark i sølvmarkstykker. Det blev angivet af Frederik, at han havde fået pengene af arrestforvareren eller hans hustru til at købe smør for. Jørgen Olsens kone købte derefter smørret hos Christen Nielsen i Bulbro og betalte med de penge, som Frederik havde givet hende. Frederik hentede smørret om lørdagen, og han har ikke siden været hos dem. Jørgen Olsen ved heller ikke, om Frederik var i besiddelse af flere penge.

Trettende afhørte er Jørgen Olsens kone Maren Hendriksdatter af Nøbbølle.

Fjortende afhørte er husmand Eduard Olsen af Nøbbølle, der bekræftede, at Frederik Olsen Dyhring havde været til gilde hos ham sidste søndag aften. Frederik var ankommet ”i Mørkningen” og blevet til omkring midnat. Eduard Olsen lagde ikke mærke til, om Frederik brugte mange penge ved gildet, men han så, at han var i besiddelse af to femrigsbankdalersedler. Den ene af disse blev givet til Rasmus Nymands karl Christen Klinke i Nøbbølle, som Frederik købte en pibe af for 3 rdl. Christen Klinke havde ingen byttepenge, så de 2 rdl. skulle leveres til Frederik senere.

Femtende afhørte er Jens Steffens Enke, Ane Nielsdatter, af Nøbbølle. Frederik har haft sin kiste opbevaret hos hende siden han forlod sin tjeneste hos Erik Bringe ved sidste skiftetid³. Frederik hjalp hende med at tærse langhalm sidste lørdag og med andet arbejde om søndagen. Hun har ikke set ham siden og har ikke bemærket, at han skulle være i besiddelse af penge.

Den oven omforklarede Kiste bleve paa Anmodning afleveret til Forhørsdommeren for at Indholdet kunde værde efterseet, idet Sidsel Poulsdt, som endnu var tilstede i Retten, erklærede, at hun var i Besiddelse af Nøglen til Kisten.
[Folio 331-332]

³ Måske 1. november

Sekstende afhørte person er Christen Olsen Dyhring, bror til Frederik. Da han var nævnt af bl.a. Sidsel Poulsdatter blev han indkaldt til afhøring. Christian og Frederik havde mødtes hos Sidsel Poulsdatter sidste fredag. Om lørdagen kaldte Frederik Christian ud i Sidsels køkken, hvor Christian så, at Frederik var i besiddelse af en del femrigsbankdalersedler. Frederik havde fortalt, at han havde stjålet dem hos "Langelænderen" i Vesterborg, og at han havde set ham lægge pengene i vinduet. Frederik fortalte også om de øvrige ting, som han havde taget fra Hans Peter Marcussen og hans tjenestepige i Vesterborg, uden dog at fortælle hvornår og hvordan det var sket. Christian bekræftede også, at Frederik havde givet ham ti rbd. i to femrigsbankdalersedler. Han fortæller om de betalinger, han har foretaget med disse penge. Han ved ikke, om der er opbevaret penge hos Sidsel Poulsdatter eller andre.

Efterat saavidt var passeret, blev der i Sidsel Poulsdatters Huus foretaget Randsagning, hvor der ikke fandtes videre mistænkelige Ting end den oven omforklarede Tobakspibe, samt en Tobaksfang[?], hvori en 5 Rbdseddel var indlagt, hvilke Sager bleve tagne i Rettens Bevaring ligesom og de i Forhøret nævnte Beenklæder, der har været i Sidsel Poulsdatters Gjemmer.

Fremdeles blev af Sidsel Poulsdatter udleveret Nøglen til den oven omforklarede Kiste, der blev undersøgt, men hvori intet fandtes, der skjønnedes at have Pengeværdie. Jacob Jørgensen lovede indtil videre at beholde Kisten med Nøgle heri Huset.
[Folio 333]

Herefter udsættes forhøret og genoptages den 19. november 1841.

Syttende afhørte person er arrestforvarer Mathias Hansen af Skørringe, der forklarer omstændighederne omkring Frederik Hansen Dyhrings straf-afsoning og løsladelse. I morgen aften, den 20. november, vil han have afsonet de sidste af de tre gange fem dages fængsel på vand og brød, som han var idømt. Ved ankomsten til afsoningen af de sidste fem dage havde han 1 rbd. 2 mark med, hvoraf han betalte 2 mark for et aftensmåltid efter afsoningen af straffen. Flere pengeforhold uddybes og arrestforvareren forklarer, at det er rigtigt, at Frederik skulle købe smør for dem, men Frederik havde givet udtryk for at ville købe det hos sin mor, som solgte det billigere, end det kunne fås på Skørringe-egnen. Frederik havde dog ikke leveret smørret som oprindeligt aftalt, men var først senere kommet med noget smør. Det var også bemærket, at Frederik havde nogle nye støvler på ved sin ankomst til tredje afsoning, end han havde haft de to foregående gange.

Arrestforvareren får besked på at fremstille Frederik Olsen Dyhring for at forhør i Hans Peter Marcussens gård førstkommande søndag formiddag uden at afsløre, hvad hensigten med forhøret er.

Derefter flyttes forhøret til Nøbbølle hospital.

For Forhøret fremstod den forhen under No. 10 afhørte Sidsel Poulsdatter, der formanedes til at følge Sandhed, som hun lovede. Hun deponerede paa given Anledning, at da Frederik Olsen Dyhring efter hendes tidligere Forklaring sidste Fredag kom hertil Nøbbølle, var han iført sine sædvanlige gl: Støvler, som ved hans Bortgang i Mandags forblev herpaa Stedet. Frederik havde nemlig tidligere eiet et Par bedre Støvler, som af ham vare solgte til Niels Koldingemands Tjenestekarl Søren Plov i Nøbbet, og disse Støvler har han ved sin sidste Nærværelse herpaa Egnen igjen faaet tilbage, dog saavidt vides uden derfor at betale noget, thi Støvlerne vare leverede Søren paa Credit. De nævnte gl: Støvler bleve paa Opfordring fremtagen fra Loftet hvor de henstode, og overleverede til Retten. Da de nævnte Støvler befandtes at være ikke ganske tørre, eller i en Tilstand, der viste, at de for ikke meget længe siden vare brugte, saa opfordres Dep: til i saa Henseende nærmere at forklare sig, og dep: at hun i Forgaars havde benyttet Støvlerne paa en Tuur til Morten Mathisen i Tjørnebye, hvor hun var et Ærinde for Else Kulds Datter, som der har Tjeneste. Paa Forhørsdommerens Tilspørgende om hun ikke ogsaa havde været i Windebye for at afhente noget af Frederiks Tøi, benægter hun dette, og i det hele at have været i Windebye. Da Forhørsdommeren imidlertid havde erkyndiget sig og var kommen til Kundskab om at Dep: havde været i Windebye, og afhentet noget Tøi hos Lars Smed, som Frederik, der var fæstet hos bem: Lars Smed, hvis Tjeneste han skulde tiltræde den 1ste Novbr: d:A: her havde efterladt, saa betyder han, at hun i dette Punct svarer med Usandhed, og erkjender nu at hun rigtignok var hos Lars Smed i Windebye, paa den ovennævnte Torsdag[?], ikke for at hente noget af Frederiks Tøi, men for at hente et Par Træsko, et Par Tøfler, en Vest, og et Par Strømper, som tilhørte Frederiks Broder Christian der ogsaa har tjent i Windebye, og af hvem det var indleveret til Lars Smed i Formeningen om at han skulde forrette Frederiks Arbeide under Arresten. Dette skete efter Anmodning af Christian. Hun opfordres til at erklære af hvilken Grund hun fra først af nægtede at have været hos Lars Smed, og svarer hertil at hendes Bevæggrund havde været, at hun ikke turde sige, at hun havde været i Windebye, af Frygt for hermed at gjøre sig mistænkelig. Forkl. blev oplæst og vedgaaet som rigtig. Dim.

Derefter fremstod den forhen under No. 11 afhørte Else Kulds, der for sit Vedk. ratihaberede Rigtigheden af forrige Deponentindes Forklaring med Hensyn til de til Retten overleverede Støvler, der bleve hende foreviste, og som hun gjenkjendte at være de Frederik havde været iført, da han i Fredags kom hertil Nøbbølle.

Hun veed ogsaa, at det Tøi forrige Dep. i Forgaars hentede i Windebye tilhørte Christian og ikke Broderen Frederik.
Forkl. blev oplæst og vedgaaet som rigtig. Dim.
[Folio 335-336]

Christian Olsen Dyhring afhøres igen. Forhørsdommeren har fået oplyst af købmand Jørgensen i Nakskov, at Christian ikke har betalt de 4 rbd. som han ellers tidligere havde oplyst. Christian erkender dette og oplyser, at han i stedet har spillet penge op i "Kortenspil" sidste søndag aften ved en forsamling hos Skovfogden i Bødkerskoven. Derudover havde han betalt andre personer nogle penge, som han skyldte. Han undskylder først sin usandfærdige forklaring med, at han ikke huskede, hvad pengene var brugt til, men den undskyldning accepteres ikke. Han erkender derefter, at han ikke ville være bekendt at sige, at han havde tabt pengene i kortspil. Han spørges om de tidligere nævnte støvler og bekræfter de tidligere afgivne forklaringer med hensyn til disse. Han udspørges nærmere om broderen Frederik har noget tøj i huset andet end støvlerne, og han svarer, at den trøje, benklæderne, vesten og tørklædet, som Christian har på, tilhører broderen. Desuden har Frederik et par skjorter, som opbevares af Sidsel Poulsdatter. Dette bekræfter Sidsel. Til sidst oplyser Christian, at han om natten mellem torsdag og fredag sov her i huset, dvs. i Nøbbølle Hospital. Torsdag aften var han hos genboen Jørgen Olsen.

De nævnte klædningsstykker og en 1/3 specie (=4 mark) tages i rettens bevaring. Det oplyses, at de 4 mark tilhører Christian, og at han ikke har noget imod, at de tages i rettens varetægt og evt. indgår som erstatning til den skadelidte, i fald broderen Frederik er kommet til de 10 rbd. på ulovlig vis.

Attende afhørte person er gårdmand Erik Bringe i Nøbbølle, som oplyser, at Frederik Olsen Dyhring har tjent hos ham fra 1. maj til 1. november 1841 og "viste en taalelig god Opførsel". Han fik 13 rdl. i løn og de blev udbetalt til ham efterhånden som han havde brug for dem. På trods af at hans resterende løn ved skiftedagen udgjorde 4 rd. 8 skilling⁴, fik han kun udbetalt nogle få mark. Resten tilbageholdt Erik Bringe for at betale en auktionsgæld for Frederik, som var indforstået med dette.

Forhøret slutter for denne opgang og genoptages den 21. november i Hans Peter Marcussens gård i Vesterborg.

Frederik Olsen Dyhring er bragt til forhøret, fremstår uden bånd og fængsel og afhøres nu. Han oplyser, at han, da han forlod Christianssæde arrest den 11. november, gik til sine forældres hus, hvor han ankom i middagsstunden. Kun Frederiks yngre søskende var hjemme, men moderen kom henimod aften efter at have været i Nakskov. Frederik blev i huset om natten mellem torsdag og fredag. Fredag morgen gik han til Nøbbølle, hvor han ankom om formiddagen. Han logerende hos Jørgen Olsen den ene nat og hos Sidsel Poulsdatter de andre nætter og begav sig atter mod Christianssæde arrest mandag morgen. På vejen derhen var han hos sine forældre, og han kom til arresten om aftenen. Mens han var i Nøbbølle, hjalp han Ane Steffens med at tærskle langhalm, og om

⁴ Ved ikke om beløbet er tydet korrekt.

søndagen var han hos Erik Bringe for at få sit skudsmål påtegnet. Han havde sine gamle støvler på, da han forlod arresten om lørdagen men skiftede til et par nye, som han havde stående hos Ane Steffens. De gamle støvler var gået i stykker og blev efterladt hos Sidsel Poulsdatter. Han havde ingen penge, da han blev løsladt fra arresten den 11. november, og mens han var i Nøbbølle, med undtagelse af 1 rbd., som han havde opbevaret hos Sidsel Poulsdatter og fået tilbage, sidst han var dér. Forhørsdommeren spørger til smørret, som Frederik leverede til arresten, og Frederik bekræfter, at han havde købt smørret af Jørgen Olsens kone for ”nogle smaapenge”. Dermed havde han jo været i besiddelse af flere penge, og Frederik ”husker” nu, at han havde opbevaret 5 rbd. og ikke 1 rbd. hos Sidsel Poulsdatter. De 5 rdl. havde han fra sin tidligere husbond, Erik Bringe. 2-3 rbd. var blevet tilbage hos Sidsel, efter at Frederik havde betalt smørret og selv havde nogle penge med sig til arresten. De øvrige pengemellemværender, der var blevet nævnt tidligere, benægter Frederik, hvorfor han konfronteres med broderen Christian og tjenestekarl Christen Olsen. De gamle støvler, som Frederik havde haft på, og målingerne af de spor, der var fundet ved Hans Peter Marcussens gård, sammenlignes og findes at passe fuldstændigt sammen. Derpå tilstår Frederik, at han er gerningsmanden til tyverierne hos Hans Peter Marcussen. Han forklarer derefter, hvordan tyveriet blev begået. Af pengene, som han stjal, leverede han 10 rbd. til broderen Christian Olsen Dyhring, 5 rbd. til Christen Olsen Klinke ”i anledning af en pipehandel”, 5 rbd. til Sidsel Poulsdatter og en specie (2 rbd.) til Peder Nordmand på Ørslykke, hvor han dog fik en rigsbankdalerseddelt tilbage. 20 rbd. havde han gemt i tagskægget hos sine forældre, hvor de stadig måtte befinde sig.

Arrestforvarer Tobias Hansen står for at udrede nogle af de penge, som Frederik ulovligt har disponeret over. Arrestforvareren vil derudover bringe Frederik Olsen Dyhring til forældrenes hus, hvor forhøret vil fortsætte.

Man forsøger først at finde de 20 rbd., som Frederik havde angivet skulle befinde sig i tagskægget, men man finder dem ikke.

Frederik Olsen Dyhring fremstilles for forhøret. Han forklarer, at han ikke har fortalt nogen om, hvor pengene var gemt, men broderen Christian var delagtiggjort i tyveriet og havde givet Frederik ideen om at gemme pengene. Frederik ved ikke, om Christian senere har taget pengene, men der var ingen andre, som kunne vide, at pengene var skjult i tagskægget.

Derefter afhøres Frederiks mor, Maren Kirstine Christensdatter igen. Hun tilstår, at Frederik kom hjem ud på natten efter den 11. november og overnattede i huset. Den tidligere usandfærdige forklaring skete forsætligt, da hun var bange for at give bevis imod sin Søn og dette stred mod hendes moderlige følelse. Broderen Christian var, ifølge moderen, ikke hjemme denne nat, men han var der senere to gange, nemlig onsdag i sidste uge og i går. Allerede onsdag fortalte Christian, at han kendte til broderens tyveri. Han nævnte dog ikke noget om de skjulte penge. Hun forklarer derudover, at hun ikke kendte Christians ærinde i deres hus, og at hun ikke ved, om han kan have taget de skjulte penge på dette tidspunkt. Selv ved hun intet om de skjulte penge.

Næste afhørte person er Bodil Kirstine Olsdatter, der er søster til Frederik og Christian Olsen Dyhring. Hun er 17 år gammel og bekræfter moderens forklaring med den til-

føjelse, at Christian ved sit besøg i går var et ærinde udenfor huset men kun i meget kort tid. Hun ved ikke, hvad han foretog sig.

Forhøret afsluttes for denne omgang og fortsætter den 22. november på dommerens bopæl.

Christian Olsen Dyhring afhøres og indrømmer, at han rådede Frederik til at skjule de stjålne penge i tagskægget. I onsdags havde han fortalt sin mor, at Frederik havde begået tyveri i Vesterborg, og i lørdags havde hans ærinde været at hente en pose(?), som Sidsel Poulsdatter havde lånt til hans mor. Han benægter at have taget de penge, som Frederik gemte i tagskægget og benægter ligeledes, at han var ude af huset, da han om lørdagen var på besøg i forældrenes hus. Da han underrettes om moderens og søsterens forklaringer indrømmer han, at han var uden for huset for at hjælpe en af sine små søskende den pågældende lørdag.

De to brødre konfronteres for at opklare deres indbyrdes økonomiske forhold, og det kommer frem, at Frederik har været debitor hos Christian (dvs. at Frederik har skyldt Christian penge) for klæde til en trøje og et par støvler. Frederik fastholder, at de 20 rbd. var gemt i tagskægget og Christian vedbliver at benægte, at han har taget pengene.

Frederik Olsen Dyhring er mellem 19 og 20 Aar gl., født i Hvilehusene Halsted Sogn af Forældrene Ole Larsen Dyhring og Maren Kirstine Christensdatter. Han er døbt i Halsted og confirmeret i Horslunde Kirke. I en Alder af 3 a 4 Aar flyttede han med Forældrene fra Halsted til Nordlunde Sogn og forblev i Fædrenehuset til sin Confirmation. Hans første Tjeneste var paa Sæbyholm Halsted Sogn som [...]dreng ½ Aar, derefter tjente han hos Morten Poulsen i Halsted ½ Aar, hos Rasmus Heie i Ø. Nordl. Halsted Sogn 1 Aar, for Bager Lem i Nakskov ½ Aar, ½ Aar hjemme hos Forældrene i Nordlunde, ½ Aar hos Clausen paa Riddersborg ved Nakskov, ½ Aar hos Hans Marcussen i Westerborg, hvis Tjeneste han forlod 1ste Mai 1841, da han tog Tjeneste hos Erik Bringe i Nøbbølle hos hvem han var til 1. Novbr: d: A: til hvilken Tid han skulde være traadt i Tjeneste hos Lars Smed i Windebye men da han imidlertid kom under Afhøring af en idømt Vand og Brødsstraf, saa var han ikkun i Windebye et Par Dage. Ved Grevskabet Christianssædes Extraretsdom af 7de Octbr. 1841 blev han for begaaet Tyveri dømt til Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage, hvilken Straf han nu har afsonet, men med denne Undtagelse har han ei forhen været tiltalt eller straffet for nogen Forbrydelse, og eiheller gjort sig skyldig i nogen saadan. Han er ugibt og har ingen Børn, erklærer sig til den lutherske Religion, er Reserve under M.A. 69 Lægd No. ⁵, men har endnu ikke været udskreven til militair Tjeneste. Han er middel af Væxt

⁵ Intet nummer er indskrevet.

og Bygning, har lyst Haar lyseblaa Øine, et lille Ar ovenpaa venstre Tømmelfinger, men i øvrigt uden Særkjende.
[Folio 343-344]

Frederik erkender, at de stribede "beenklæder" som retten har i sin forvaring, er dem, han tildels for de stjalne penge har købt hos Peder Normand. Han har intet imod, at bukserne leveres tilbage til Peder Normand, og at det tilbagebetalte beløb, som bukserne var købt for, indgik som afdrag på skadeserstatningen.

Christian Olsen Dyhring, der fremstod, forklarede at være mellem 20 og 21 Aar gl.; født i Ø. Carlebye Halsted Sogn af Forældrene Hmd Ole Larsen Dyhring og Maren Kirstine Christensdatter. Han er døbt i Halsted og confirmeret i Horslunde Kirke. Med Forældrene flyttede han først til Hvilehusene Halsted Sogn, og derefter i en Alder af 5 a 6 Aar med Forældrende til Nordlunde Sogn. Han forblev i Fædrenehuset til sin Confirmation, men var dog af og til for at kjøre Plov hos Anders Raahauge i Nordlunde. Derefter tjente han 1 Aar hos Peder Krag i W. Carlebye, Herritzkirke Sogn, hos Christian Bødker i Halsted 1 Aar, hos Rasmus Heie i Ø. Nordl: Halsted Sogn ½ eller 1 Aar, hos Wilken i Nakskov ½ Aar, hos Hans Kok i Westerborg 1 Aar, hos Erik Bringe i Nøbbølle ½ Aar, hos Niels Boesen samme[?] By Horslunde Sogn ½ Aar, paa Sæbyholm tjente han fra 1ste Mai 1841 til hen i Sommeren s.A.; derefter hos Møller Raahauge i Windebye til 1 Novbr. d:A.; og senere har han ingen fast Tjeneste havt, men opholdt sig i Nøbbølle hos Sidsel Poulsdatter. Han har ei tilforn været tiltalt eller straffet for nogen Forbrydelse. Han er Reserve under Maribo Amt Halsted Lægd No. er ham ubekjendt, er ugift men er Fader til et Slegfredbarn, en lille Pige 1 Aar gl. Erklærer sig til den lutherske Religion, er middel af Væxt og Bygning, har lysebrune Haar blaa Øine, rundladent[?] Ansigt, frisk Couleur, et Ar paa venstre Pegefinger Kno, men i øvrigt uden andet Særkjende.

[Folio 344-345]

Frederik og Christian overlades til arrestforvarer Mathias Hansen. Christian visiteres (Frederik er tidligere blevet visiteret), men man finder ingen penge på ham.

Forhøret slutter for denne dag og fortsætter den 3. december 1841.

Nittende afhørte person er gårdmand Hans Nielsen Kok, som har haft Christian Olsen Dyhring i tjeneste, så vidt han husker fra november 1838 til november 1839. Hans Nielsen Kok har ikke haft noget at klage på Christians arbejde men kunne alligevel ikke give ham et godt skudsmål, da Christian var tilbøjelig til små rapserier. På et tidspunkt var han i besiddelse af et mejeredskab, som August Pilt i Kragemose under Halsted var

blevet frastjålet. Christian tilbageleverede mejeredskabet, og der blev ikke gjort mere ved sagen.

Tyvende afhørte person er gårdmand Rasmus Nymand af Nøbbølle, som er fattigforstander i Horslunde sogn. Han havde lagt mærke til, at både Frederik og Christian jævnlige i den senere tid havde søgt ophold hos Sidsel Poulsdatter i Nøbbølle Hospital. Da "ingen af de fornæv[nte] 3 Personer var i Besiddelse af noget godt Rygte" så har han fortalt Christian, at han ikke måtte tage ophold i hospitalet, og han har forbudt Sidsel Poulsdatter "at optage de nævnte Personer". Dette tilhold blev imidlertid ikke fulgt; Christian og Frederik har siden den tid været "optagede og husede i Nøbbølle Hospital".

Enogtyvende afhørte person er ungarl Jens Pedersen Ellemand af Bønved, som også var tilstede under forhøret den 19. november i Jacob Jørgensens gård.

Dep: lagde den Gang ikke Mærke til at Sidsel Poulsdatter ville formane nogen i Jacob Jørgensens Huus til at være Budsendelse til Christian Dyhring som den Gang skulle opholde sig i Hospitalet, for at give ham et Vink om at ham maatte absentere sig for ikke at komme i Forhør, men under Opholdet i Dag uden for Tingstuen, eller rettere i Forhørsdommerens Borgestue blev denne Gjenstand ført paa Bane og Dep. skjønnede ikke rettere end at der i Sidsel Poulsdatters Udladelse laa en Anerkjendelse af at hun paa den nævnte Maade havde viist sig Virksom.
[Folio 357-358]

Toogtyvende afhørte person er Jacob Jørgensens tjenestepige Maren Johanne Johansdatter af Nøbbølle. Hun bekræfter at have hørt tale om Sidsel Poulsdatters mistænkelige virksomhed.

Derefter afhøres Maren Henriksdatter igen. Sidsel Poulsdatter har fortalt hende, at Frederik Olsen Dyhring havde vist Jens Steffens enke nogle femrigsbankdalersedler, som hun "af spøg" ville rive ud af hånden på ham. Maren Henriksdatter mener derfor, at Sidsel jo må have vidst, at Frederik var i besiddelse af penge.

Den under No. 10 afhørte Sidsel Poulsdatter der formanedes at følge Sandhed depon: Den Dag F.O. Dyhring var Jens Steffens Enke behjælpelig med at tærse Langhalm var Dep: tilfældigviis der kommet tilstede, og saae da at Frederik i sin ene Haand havde fremtaget nogle Penge hvoriblandt en 5 Rbdseddel om der var flere end een drister hun sig ikke med Vished at sige, men Dep. saae tillige at Frederik og Jens Steffens Enke spøgede ang: disse Penge som Sidstnævnte af Narrestreger ville tage fra Frederik. Naar Depd. ved hendes 2den Afhøring i Forhøret d. 16 Novbr. overensstemmende med Sandhed har opgivet at det var hende bekjendt at Frederik ved sin seneste Nærværelse i Nøb-

bølle havde været i Besiddelse af flere rede Penge, da vedbliver hun dette og maa nu erkjende at hun den Gang ikke mindre [end] nu stod i den Formeening at Frederik paa en ulovlig Maade var kommen i Pengenes Besiddelse i hvilken Henseende hun retter hendes [...] tidligere Forklaring. – Dep har ikke bemærket at Christian Olsen Dyhring senere end Forhøret den 16 Novbr. har været i Besiddelse af rede Penge med undtagelse af de 4 mark som ved Forhøret d 19' Novb. af ham blev afleveret, men Christian har derimod været i Besiddelse af et Lomuhr som han i længere Tid har vis og [...] havde han dette Uhr da han efter at han den 17 Novb. sidstl. havde været til Sessionen i Nakskov atter den 18 Novb. kom tilbage til Nøbbølle. – Den nysnævnte 18 Nvb. gik Christian bort efter hans Sigende til Windebye for at aflevere noget Tøi ham selv tilhørende hos Lars Smed hos hvem han ventede at komme til at tjene; dette Tøi bestod i nogle faae Gang Klæder, men om Christian som han foregav har afleveret dette Tøi til Lars Smed eller om Uhret maaskee ogsaa var der imellem det veed Depd. ikke men hun har ikke senere seet Uhret. Hun foreholdes 20 Dep. Rasmus Nyemands Forklaring og erkjender for sit Vedk. Rigtigheden deraf, hvor hos hun angiver at det ikke har været efter hendes Ønske at Brødrene Christian og Frederik jevnlig har taget Ophold i Nøbbølle Hospital og at [...] som svagt[?] Fruentimmer ikke ved Noget som kunne forbyde det. Sidsel Poulsdatter er 45 Aar gl. født i Brandersløv af Forældrene Poul Johansen Godske og Johanne Jørgensdatter. Hun er døbt i Brandersløv Kirke d: 30 Ochr. 1796 og confirmeret i Nakskov Kirke. Hun forblev i Fædrene Huuset til hun var confirmeret og har senere haft følgende Tjenester; Hos en Holstener ved Navn Jørgen i Lille Løietofte som for længst er afgaaet ved Døden i 1 Aar, hos Snedker Jens Mathiassen i Nakskov i 1 Aar, hos Skipper Lars Andersen i Nakskov i 6 Aar, hos Mads Friis[?] i Abiltorp ½ Aar derefter blev i Aaret 1820 gift med Lars Rasmussen med hvem hun boede i Birket i omtrent 9 Aar til Foraaret 1831 da hun tillige med hendes Mand flyttede til Nøbbølle i Horslunde Sogn hvor hun senere tilstadig har været og i de sidste 4 Aar i hendes Enkestand opholdt sig i Nøbbølle Hospital. Hun har 4 i ægteskab med hendes afdøde Mand avlede Børn een Dreng og tre Piger i en alder af mellem 17 og 6 Aar; hun erklærer sig til den Lutherske Religion har ingen sinde tilforn været straffet eller tiltalt for nogen Forbrydelse, er middel af Væxt har lyse Haar og blaa Øine og venstre Pegefinger krum i øvrigt uden anden Særkjende. Forkl. blev oplæst og vedgaaet som rigtig. Dm.
[Folio 358-359]

Atter afhøres Jens Steffens enke, Ane Nielsdatter. Hun indrømmer, at hun bemærkede, at Frederik Dyhring var i besiddelse af penge, da han hjalp hende med at tærse lang-

halm. Hun havde bemærket en 5 rigsbankdalerseddel, som han havde haft i hånden og vist hende, men hun ved ikke, om han havde flere sedler end den ene. Hun indrømmer, at hun ikke sagde sandheden ved sit første forhør, hvor hun påstod, at hun ikke vidste, om Frederik havde været i besiddelse af penge. Hun tilføjer dog, at det er den eneste løgn, hun har sagt. Grunden til at hun løj skulle være, at hun ”som aldrende Kone skammede sig over at det skulle komme til protocols at hun havde spøget med Frederik”. Christian Dyhring har ikke efterladt nogen ting eller penge hos Ane Nielsdatter, men Frederik har bl.a. efterladt et gammelt tørklæde. Hun ved, at Christian Dyhring tidligere har været i besiddelse af et lommeur, men det er længe siden, og hun ved ikke, hvor uret er i dag.

Ane Nielsdatter angives at være over 60 Aar gl. født i Hellinge af Forældrene Hmd. Niels Rasmussen Skipper og Moderen Sidsel Efternavnet vides ikke; Hun er døbt i Halsted og confirmeret i Uttersløv Kirke. Hun flyttede med Forældrene i en ganske ung Alder til Uttersløv og har efter Confirmationen tjent paa følgende Steder: Hos Midlerkamp i Nakskov 1 Aar, hos Forv.[?] Pallesen i Horslunde i 2 Aar, hos Degnen Solling[?] i Horslunde 1 Aar, hos Hans Boesen i Nøbbølle omtrent 4 Aar, derefter blev hun givt med Jens Steffensen med hvem hun levede i Ægteskab i noget over 20 Aar og har siden hun blev gift bestandig haft Ophold og Bopæl i Nøbbølle. Hun har ei tilforn været straffet eller tiltalt for nogen Forbrydelse. Hun har i Ægteskab med hendes Mand avlet 3 Børn 2 Dreng og 1 Pige, mellem en Alder af 22 og 19 Aar desforuden har hun havt 2 Børn som ere døde. Hun erklærer sig til den Lutherske Religion er temmelig høi af Væxt har mørke brune Haar og blaa Øine, paa høire mindste Fingers Kno et lille Aar og begge mindste Fingre krogede; i øvrigt uden andet Særkjende. Forkl. blev oplæst og vedgaaet som rigtig. Dim.

Den under No. 9 afhørte Maren Kirstine Christensdatter dernæst at vedblive hendes under Forhøret d. 21 Novbr. afgivne Forklaring dep. at være 41 Aar gl. fød i Ullersløv af Forældrene Inds. Christian Christiansen og Ane Magrethe Nielsdatter, Hun er døbt i Aunede og confirmeret i Halsted Kirke. Hun forblev hos Forældrene i Ullersløv til hendes Confirmation og har derefter tjent paa følgende Steder; Hos Claus Olsens Enke i Høirebye Søllested Sogn 1½ Aar, hos Peder Olsen i samme Bye 1 Aar, Hos Stender paa Sæbyholm 1½ Aar. Derefter hensad til Huse 1 Aar i Peder Smeds Sted[?] i Ø. Karlebye Halsted Sogn derefter tjente hun atter paa Sadbyholm⁶ 1 Aar; derefter blev hun givt med hendes Mand Ole Dyhring og tog Boepæl i Hvilehusene under Halsted Sogn i 9 Aar, og har senere i 11 Aar boet i Ø. Nordlunde Sogn. Hun har i Ægteskab med hendes Mand avlet 9 Børn hvor af de 2 ere døde af de 7 endnu levende er 3 Dreng og 4 Piger i en Alder af mellem 21 og 2½ Aar. Hun har ikke tilforn været tiltalt og

⁶ Der menes Sæbyholm

straffet; erklærer sig til den Lutherske Religion er middel af Væxt og Bygning, Har brune Haar og blaae Øine. Har et Aar paa venstre Finger, i øvrigt uden andet Særkjende. Hun har ikke senere end hendes sidste Forklaring, førud i Dag her ved Tingstedet seet nogen af hendes Sønner og er aldeles uvidende om hvor de Penge der efter Frederiks Opgivende skal være indstuken i Taget, ere afblevne. Forkl. blev oplæst og vedgaaet som rigtig. Dim.

Igjen fremstod Sidsel Poulsdatter der efter at være gjort bekendt med Jens Peder Ellemands og Maren Johanne Johansdatter ved Dagsforhøret afgivne Forklaringer vedgaaer: at hun medens Forhørsdommeren d. 19 Novbr. sidstl: var beskjæftiget med at optage et Forhør i Jacob Jørgensens Gaard, kaldte Jacob Jørgensens Kone ud i Kiøkkenet, og bad hende om ved hendes Søn Peter at give den i Hospitalsbygningen sig da opholdende Christian Olsen Dyhring et Vink om at Forhørsdommeren var i Nærheden og at han for at undgaae at blive stillet for Forhør maatte vide at absentere sig, men hverken Jacob Jørgensens Kone eller hendes Søn Peter ville inklade sig paa at opfylde denne Anmodning. – Hun erkjender at hun ved samme [...] har feilet og angiver som Bevæggrund at hun der den Gang kunne forudsee at Christian ved at stilles for Forhør ville komme i Forlegenhed, eller dog afgive en Forklaring der maatte kunne skade Frederik haabede paa denne Maade at fjerne Christian fra Forhøret. Forkl. blev oplæst og vedgaaet som rigtig. – Dim.
[Folio 359-360]

Frederik Olsen Dyhring afhøres igen og gentager, at sagerne forholder sig, som han senest har forklaret. Han indrømmer, at han har vist Ane Steffens nogle penge, men at han ikke fortalte, hvordan han var kommet i besiddelse af pengene.

Christian Olsen Dyhring fremstilles også igen for forhøret og fastholder sin tidligere forklaring. Han indrømmer dog, at han var hos Lars Smed i Vindeby den 18. november for at aflevere noget tøj i en pose. Han indrømmer også at have haft et lommeur, men siger, at han har solgt det til urmager Meier i Søndergade i Nakskov for 10 mark den 17. november. Pengene brugte han samme dag i Nakskov på mad og på at spille for. Han benægter dermed Sidsel Poulsdatters forklaring om, at han skulle have været i besiddelse af uret den 18. november efter at han havde været på session i Nakskov. Som vidne til at Christians ur blev solgt den 17. november nævner han en karl ved navn Rasmus, der formodentlig var fra Juellinge. Han var hos urmageren samtidig med Christian og har derved formodentlig lagt mærke til, at Christian solgte sit ur. Stedet, hvor Christian spillede for nogle af pengene, var et værtshus i en af smågaderne ned mod Stranden⁷, hvor værten hed Niels. En af personerne, der vandt penge fra Christian, var Hans Clausens søn, Jens, i Bulskov. Christian indrømmer også tyveriet fra August Pilt i Kragemose, samt at han var blevet forbudt at tage ophold i Nøbbølle Hospital. Fordi han ikke havde nogen tjeneste, havde han dog alligevel søgt ophold i hospitalet.

⁷ Nu: Havnegade

Inden forhøret slutter, bemærker forhørsdommeren, at han personligt har søgt efter de manglende penge i Ole Dyhrings hus, i Nøbbølle Hospital og i Ane Steffens hus, men pengene er stadig ikke fundet.

Christianssæde birk ekstraretsprotokol 1836-44, folio 163ff

Politiforhøret fortsætter i denne protokol den 10. december 1841.

Treogtyvende afhørte person er gårdmand Niels Mikkelsen af Vindeby, som fortæller, at Christian Olsen Dyhring ønskede at tjene hos ham og derfor kom i prøve i korte perioder i løbet af oktober måned. Niels Mikkelsen syntes dog ikke om Christian Dyhring og afskedigede ham derfor. Enkelte værdiløse genstande befinder sig stadig hos Niels Mikkelsen men bliver nu afleveret i retten.

Fireogtyvende afhørte person er Lars Larsen Smed af Vindeby, som havde fæstet Frederik Olsen Dyhring fra 1. november. Frederik ankom først den efterfølgende dag og blev der kun indtil den 5. november, hvor han skulle afsone noget af sin straf. Dagen efter ankom Christian Dyhring, der ville tage sig af Frederiks arbejde, mens han sad i arresten, men Christian blev kun en enkelt dag. Senere havde Christian Dyhring været hos Lars Larsen, mens han ikke var hjemme, for at aflevere en pose med noget tøj. Posen afleveres nu i retten, som noterer sig dens indhold og undersøger det for gemte penge uden dog at finde noget. Også Frederiks efterladte tøj hos Lars Larsen Smed afleveres og undersøges i retten. Lars Larsen Smed tilføjer, at han var tilfreds med Frederiks arbejde i den tid, han var hos ham. Christian var han derimod ikke tilfreds med, da han bl.a. var udeblevet fra en aftale.

Femogtyvende afhørte person er husmand Peder Thomsen Normand af Horslunde, der bekræfter, at han har solgt nogle ”sribede Beenklæder” til Frederik Olsen Dyhring for 3 rigsbankdaler. Da en del af de penge har været stjålet, vil han tilbagebetale beløbet inden nytår.

Seksgogtyvende afhørte person er ungarl Jens Hansen af Højfjelde, som var tilstede ved et selskab i et af stræderne i Nakskov den 17. november sammen med Christian Olsen Dyhring og en tredje karl, der hedder Jørgen Nielsen og tjener hos Rasmus Olsen i Meltofte. Jens Hansen bemærkede ikke, om Christian Dyhring havde nogen større sum penge på sig, men så kun, at han tabte nogle småpenge i ”kortenspil”.

Syvogtyvende afhørte person er husmand August Pilt, hvis rette navn er August Ferdinand Nielsen, af Halsted Kragemose. Han havde fået stjålet et ”Meietøj” der hang på hans havegærde engang i 1839. Hans mistanke faldt hurtigt på Christian Olsen Dyhring, der allerede dengang havde et dårligt rygte, og som havde været i nabolaget på det tidspunkt, hvor tyveriet skete. August Pilt henvendte sig til Hans Kok, hvor Christian tjente, og fik mejetøjet udleveret efter at have truet med politianmeldelse. Han gjorde derfor ikke mere ved sagen.

Forhørsdommeren meddeler, at der skulle være vidne på, at Christian Olsen Dyhring har solgt et ur for 10 mark hos urmager Meier i Nakskov den 17. november.

Derefter fremstod den forhen under Nr. 10 afhørte Sidsel Poulsdatter, der paa given Anledning, degn:

At naar hun ved Forhøret d. 26 Novb. Har udsagt, at Chr. O. Dyhring ogsaa efter Sessionsdagen d. 17 Novb., har seet ham i Besiddelse af sit Lom uhr, da havde hun den Gang troet, at saadant var Tilfældet; det er imidlertid muligt, at hun i saa Henseende har husket fejl, og at det var før Sessionen, at hun saa Uhret hos Christian. Else Kulds, som boer i en Stue med Depd: har i den senere Tid været syg og sængeliggende og ude afstand til personlig at møde i Retten. Ratihaberet, dimit.

[Folio 165]

Christian Olsen Dyhring fremstår nu for retten og vedgår rigtigheden af August Pilts forklaring.

Derefter fremstår Frederik Olsen Dyhring som vedgår sig sine tidligere forklaringer og rigtigheden af de seneste vidners forklaringer.

Christian og Frederik overføres til deres tidligere varetægt og forhøret afsluttes.

Ekstrarets sagen starter den 14. januar 1842, hvor de tiltalte er:

1. Frederik Olsen Dyhring
2. Christian Olsen Dyhring
3. Ole Dyhrings Kone Maren Kirstine Christensdatter
4. Lars Rasmussens Enke Sidsel Poulsdatter
- og 5. Jens Steffensens Enke Ane Nielsdatter

Der fremlægges bl.a. en masse attester vedrørende de tiltalte, som de efterfølgende anerkender rigtigheden af. De fastholder ogsaa deres seneste forklaringer under politiforhøret.

Sidsel Poulsdatter har dog en tilføjelse til en attest fra pastor Bindsbøll, hvor han opgiver, at kirkebogen ikke giver oplysninger om Sidsels alder⁸ og at ingen af de personer, som hun har opgivet at have tjent hos, kan findes, bl.a. fordi to af dem er døde. Sidsel opgiver selv sin alder til at være 45-46 år og siger, at Mads Friis, som hun tjente hos

⁸ Dette skriver han i sagens bilag 13, mens bilag 12 netop er en udskrift af Branderslev kirkebog ang. Sidsel Poulsdatters alder. Sidstnævnte udskrift kommer ogsaa fra Bindsbøll, så måske har han i skrivelsen bilag 13 kun ment, at der ikke kunne skaffes attest for konfirmationen, der skal være foregået i Nakskov kirke.

som pige, er flyttet til Sønderherred, men hun ved ikke nærmere hvor. Rettens vidner skønner det for sandsynligt, at Sidsel er 45-46 år gammel.

Ane Nielsdatter var ikke mødt i retten denne dag, men er mødt, da sagen fortsætter den 17. januar. Hun forklarer de nærmere omstændigheder omkring sit fødsels- og dåbssted og forklarer, at hendes far havde problemer med at få hende optaget til konfirmation hos pastor Tidemann i Utterslev kirke, fordi han ikke kunne skaffe nogen aldersattest. Det antages, at kirkebetjenten har glemt at indføre hende i kirkebogen, da hun blev døbt. Hun husker ikke om hun er over eller under 60 år gammel, men antager at hun er over. Vidnerne i retten mener også, at Ane Nielsdatter kan være over 60 år gammel.

Et par vidner bekræfter rigtigheden af tidligere afgivne forklaringer, hvorefter det opgøres, at 20 rigsbankdaler og 3 mark af de stjålne penge er skaffet til veje igen.

Den bestjålne Hans Peter Marcussen afhøres nu og han udtrykker ønske om, at hans tjenestepige får udbetalt de 2 rigsbankdaler, 2 mark og 8 skilling, som hun er blevet fra-stjålet, og at han selv får resten af den sum, der er kommet til veje igen, selvom det ikke dækker hele det beløb, der blev stjålet fra ham. Han frasiger sig videre skadeserstatning, men beholder sin ret til at blive tilbagebetalt resten af de stjålne penge, hvis de skulle dukke op på et senere tidspunkt.

Afhøring af Frederik Olsen Dyhring klarlægger nogle mindre detaljer ved tyveriet og herefter afsluttes forhøret for denne dag.

Sagen genoptages den 28. januar, hvor nogle stævningsbilag tilføres sagen.

Den 4. februar noteres det, at der er fundet 18 rigsbankdaler ved en visitation af Christian Olsen Dyhring i Christianssædes arrest. De fundne penge udbetales til Hans Peder Marcussen.

Sagen genoptages den 14. februar, hvor arrestforvarer Matthias Hansen beretter, at han af Frederik Olsen Dyhring er blevet underrettet om en aftale mellem Christian Olsen Dyhring og en anden arrestant om, at de ville begå indbrud og tyveri hos Erik Bringe i Nøbølle og Hans Peter Marcussens tjenestekarl i Vesterborg, når de var sat på fri fod.

Frederik Olsen Dyhring afhøres og bekræfter rigtigheden af Matthias Hansens forklaring.

Den tredje arrestant, navnet formodes at være R.E. Fej, afhøres herefter. Han bekræfter, at han havde en plan sammen med Christian Olsen Dyhring om nogle indbrudstyverier, når de var sat på fri fod, men bemærker i øvrigt, at aftalen blev indgået, inden han var dømt for en række tidligere tyverier. Han regnede således ikke med at blive sat på fri fod og kunne derfor ikke deltage i de planlagte tyverier.

Christian Olsen Dyhring afhøres herefter om samme plan, som han også indrømmer. Han bemærker dog, at det ikke var hans faste forsæt at realisere planen, og at planen derfor ikke var alvorligt ment.

Sagen genoptages den 18. februar, hvor Erik Bringe og Hans Peter Marcussen bevidner, at der opbevares store summer rede penge på de steder i deres gårde, som Frederik og Christian Olsen Dyhring samt R.E. Fej har beskrevet.

Efter en nærmere uddybning omkring udførelsen af tyveriet hos Hans Peter Marcussen afsluttes sagen til domsafsigelse.

Dom afsagt 18 Feb 1842 v. fol. 203

Ifølge Actionsordre af 26 September 1841 tiltales under nærværende Sag:

1. Frederik Olsen Dyhring
2. Christian Olsen Dyhring
3. Maren Kirstine Christensdatter
4. Sidsel Poulsdatter
- og 5. Anne Nielsdatter

den Førstnævnte for Inbrud og Tyverie
den Anden for Tyverie og Hælerie og
de 3de Sidstnævnte for Hælerie samt, for at have afgivet usandfærdige Forklaringer under Retten.

Den under No 1 nævnte Frederik Olsen Dyhring, er ved egen Tilstaaelse og øvrige fremkomne Oplysninger overbevist at have Torsdagen den 11 Novbr. 1841, sildig om Aftenen og tildeels Natten imellem den 11te og 12te Novbr., begaaet Tyverie i Huset hos Gaardmand Hans Peder Markussen i Westerborg.

De med dette Tyverie nærmere forbundne omstændigheder have været følgende:

Efter Dom afsagt ved Grevskabet Christianssædes Extraret den 7 octbr. 1841 var Frederik Olsen Dyhring for begaaet Tyverie tilkjendt Straf af 3 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Afsoningen af de 2/3 af Straffen var tilendebragt den 10 Novbr. om Aftenen, og da Tiltalte den paafølgende 11 Novbr. forlod Arresten ved Christianssæde for at begive sig til sine Forældre i Nordlunde, paa hvilken Vei han maatte passere forbi den Bestjaalnes Gaard oprandt hos ham Planen til Tyveriets Udførelse og i den Hensigt at realisere denne forlod han om Torsdag Aften sine Forældres Huus og ankom til den Bestjaalnes Gaard, som det maa antages, Kl. mellem 9 og 10 om Aftenen, endnu forinden Folkene i Gaarden vare gaaede til Sængs, og navnlig kunde Tiltalte fra Haven gennem Vinduet see at Hans Peder Markussens Kone og Tjenestepigen deri Gaarden vare oppe og hensesidde i Sovekammeret, ligesom han og bemærkede at der i Sovekammer Vinduet var henlagt endel Penge. Han, der var nøie bekendt med Gaardens Locale, gik nu medens Folkene sad i Sovekammeret, til

en af Gaardens Sidebygninger, hvor han indbrød Væggen indtil Malkestuen[?], [...] ind i denne, og i det samme paagrændsede Pige-kammer, hvor han, ud af en ei tillaaet Kiste stjal 2 rbd. 2 mark 8 skilling tilhørende Tjenestepigen Dorthe Magrethe Hansdatter.

Han forføiede sig nu tilbage til Vaaningshuuset, hvor han gjen-nem en Havedør, der maa antages ei at have været tillaaet, gik ind i Storstuen, og der, ud af et Chatol, stjal 3 mark og omtrent 1/8 [pund?] Sukker der er vurderet til 4 skilling. Derefter opholdt han sig i nogen Tid i Haven indtil Lyset i Sovekammeret var slukket og folkene i Huset havde begivet sig til Roe, hvornæst han, efter med Fingerne at have bragt tilside de Søm med hvilke det ene Vindue indtil den Bestjaalne og dennes Kones Soveværelse var hæftede, aabnede dette og ved at række Armen ind af Vinduet satte sig i Besiddelse af de der henliggende Penge, hvis Beløb udgjorde 40 Rbd.

Vel maa det nu antages at Tyveriet i Pige-kammeret er begaaet om Aftenen efter Kl. 10, men ligesom det er oplyst at der, foruden Pige-kammeret, ei var nogen anden beboet Leilighed i den Sidebygning i hvilken bemeldte Kammer var indrettet, og det tillige maa statueres[?] at have været Tiltalte bekjendt, at Tjenestepigen i Udførelsesøieblikket endnu ikke var gaaet til Sengs, som og da Tyveriet i Storstuen ikke har været forøvet med noget Brud paa Husets udvendige Deele og desuden maa antages at være begaaet forinden Folkene i Huset samtlige havde begivet sig til Roe, samt endelig da Tiltalte ved Udførelse af Tyveriet i Sovekammeret ikke er slagen ind i Huset, og saaledes eiheller efter Ordets legale Betydning, kan siges deri at være trængt ind, saa skjønnes det ei rettere end at han ikke vil kunne ansees med Straf efter 2den [...] §12 af Fordn. 11 April 1840. Da han, der er født den 26 Octobr. 1822 og altsaa er mellem 19 og 20 Aar gl., imidlertid som ovenfor bemærket forhen har været dømt og straffet for første Gang begaaede Tyverie, saa vil han nu, i øvrigt med passende Hensyn til Beskaffenheden af det senest forøvede Tyverie være at ansee efter fordn. 11 April 1840 §13 [...] §12 1ste [...] og §14, hvorhos det i Betragtning af Tiltaltes Alder og i Bestemmelsen i den nysnævnte Forordnings §82[?], formenes at Straffen passende kan bedømmes til 6 Aars Tugthusarbeide i Møens Tugt- og Forbedringshuus.

Den under No. 2 nævnte Christian Olsen Dyhring, er ved egen Tilstaaelse og øvrige under Sagen fremkomne Oplysninger overført at have begaaet Tyverie, ved en Aftenstund i Høsten 1839 at frastjæle August Ferdinand Nielsen af Halsted Kragemose et til 1 Rbdl. vurderede Majeredskab med Tilbehør der hængte paa den bestjaalnes Havegjærde ved hans Huus, forbi hvilket Tiltalte passerede.

Han er paa lige maade overbevist at have, af den under No. 1 nævnte Tiltalte, modtaget en Deel af de af denne stjaalne Penge hvorover han, uagtet han var vidende om at de vare stjaalne, tildeels har disponeret, som og at han, i den Hensigt at forebygge Opdagelsen af det af Frederik Olsen Dyhring begaaede Tyverie har tilraadet denne at skjule en tilbageværende deel af de stjaalne Penge i Tagskjægget af Tiltalte Forældres Huus.

Derhos kan det bemærkes at Frederik Olsen Dyhring ved Indsættelsen i Arresten havde havt 18 Rd. af de stjaalne Penge hos sig og vidste at unddrage dem fra Opdagelse ved den anstillede Visitation, og at Christian Olsen Dyhring af dette Beløb i Arresten har modtaget 5 Rd., som han, i den Hensigt at forskaffe sig en bedre forpleining end den reglementerede, har overleveret til Arrestforvarens Kone.

Nu har vel Christian Olsen Dyhring, ved det under 2den Februar 1842 optagne forhør, ikke villet indrømme at han, som af Frederik Olsen Dyhring opgivet, var underrettet om at de 5 Rd. var en Deel af de stjaalne Penge, men har foregivet at Sidstnævnte for ham havde opgivet at Pengene af ham vare modtagne af hans forrige Hosbonde, og ei heller har han villet indrømme Arrestforvarens Kones Opgivende efter hvilket han for hende foregav at Pengene tilhørte ham personlig, men, selv om Arrestanten Frederik Olsen Dyhring paa den af Christian Olsen Dyhring angivne Maade havde opgivet en urigtig Hjemmel til Pengene, saa maatte Sidstnævnte dog, efter det forud passerede, kunne have sluttet sig til Sagens heele Sammenhæng, og har saaledes i hvert Fald ogsaa i denne Henseende vist en i høi Maade forkastelig Hang til at [...] med Broderen F. O. Dyhring.

Den Paagjældendes Forhold forsaavidt man vil antage at ligge udenfor den i Sagen tidligere udstædte Actionsordre maa tjenes dog til at belyse hans Character.

Ogsaa vil det være at bemærke at der ved et i Sagen under 14 Februar 1842 optaget Forhør er fremkommet Beviis for at denne Tiltalte under sit Ophold i Arresten med en Medfange har lagt Plan til Forøgelse[?] af flere Indbrudstyverier hvis Iværksættelse var bestemt naar han kom paa fri Fod, og om han end har angivet at det ikke har været hans faste Forsæt at realisere denne Plan, saa stemples den han dog som en for det Offentlige høist farlig Person.

I Henhold til foranstaaende, maa Christian Olsen Dyhring, der er over criminel Lavalder, og som ei forhen har været tiltalt eller straffet ansees efter Fordn. 11 April 1840 §1 og 22 [...] §78 og formenes Straffens Grad passende at kunne bestemmes til 8 Maaneders Arbeide som Forbedringshuusfange i Møens Tugt og Forbedringshuus.

Den under Nr. 3 nævnte Maren Kirstine Christensdatter der er Moder til de fornævnte 2 Arrestanter, har erkjendt at hun, da hun fremstod som Deponentinde ved et i Sagen den 16 Novbr. 1841 paa hendes Bopæl optaget Forhør, forsættelig er vegen uden for Sandheden ved at foregive at hun i Mellemtiden fra den 11 Novbr. om Aftenen Klokken omtrent 6, da Frederik Olsen Dyhring forlod hendes Huus og indtil den 15[?] Novbr. da han var paa Veien til Christianssædes Arrest ikke havde seet bemeldte sin Søn, uagtet hun vidste at han om Natten mellem den 11te og 12te Novbr. Kl. 2 a 3 var kommen tilbage og havde logeret i Tiltaltes Huus for den øvrige Deel af Natten, ved hvilken Nærværelse han havde talt med Moderen.

Som Bevæggrund til denne urigtige Forklaring har hun angivet, at hun ved at see Rettens Betjent inqvirere i hendes Huus angaaende hendes Søn Frederiks Vandel, frygtede for at hun, ved overensstemmende med Sandhed at opgive, at han Torsdag Aften den 11 Novbr. var gaaet bort og atter længere ud paa Natten var kommet tilbage, ville have ført Beviiset mod sin Søn, hvilket havde stridt mod hendes moderlige Følelser.

Maren Kirstine Christensdatters Forhold formenes imidlertid ikke, som Actor har antaget, at kunne henregnes til Hæleri hvorimod hun da den urigtige Forklaring ikke blev bekræftet med Eed, maa være at ansee efter Frd. 15 April 1840 §5, og da hun er over criminel lavalder og ei tilforn har været tiltalt eller straffet, formenes Straffens Grad med særdeles Hensyn til hendes moderlige Forhold til den for hvis Skyld hun har villet skjule Sandheden, passende at kunne bestemmes til Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage.

Den under No. 4 nævnte Sidsel Poulsdatter, er ved egen Tilstaaelse og øvrige fremkomne Oplysninger overbeviist at have begaaet Hæleri, ikke alene ved af den under Nr. 1 nævnte F.O. Dyhring at have modtaget i Forvaring en Deel af de af ham stjaalne Penge⁹ og andre Gjenstande der vare kjøbte for en Deel af det stjaalne Beløb, uagtet hun stod i den Formening at han paa en ulovlig Maade var kommen i Besiddelse af Pengene, men ved paa en usandfærdig Maade at lægge Dølgemaal paa dette Deposition da hun ved hendes første fremstilling for Forhør som Deponentinde lovede at afgive saadan Forklaring som hun trøstede sig til eedelig at bekræfte. Hun har tillige maattet erkjende at hun ogsaa i andre Henseender, ved hendes forskjellige Afhøringer, er veget uden for Sandheden og har ei allene herved man og ved hendes Bestræbelser for at undrage Christian Olsen Dyhring fra Fremstilling til Forklarings Afgivelse, paa flere Maader bestræbt sig for

⁹ Der er fundet 5 rigsbankdaler opbevaret hos Sidsel Povelsdatter, der fremlægges under ekstraretsforhør af 17. januar 1842 (folio 190)

at vildlede Forhørsdommeren og at vanskeliggjøre det Beviis ved hvis Hjælp Sandhed og det skulle gjøres Gjældende.

Den Tiltalte, der maa antages af være 45 Aar gl. og som ei tilforn har været tiltalt eller straffet, maa saaledes ansees efter fordn. 11 April 1842 §22 [...] Plc. 15 April 1840 §5 og formenes Straffens Grad passende at kunne bestemmes til 5 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Den under Nr. 5 nævnte Anne Nielsdatter, er overført at hun, da hun fremstod som Deponentinde ved Forhøret den 16 Novbr. 1841, er vegen uden for Sandheden ved at foregive at hun ikke havde bemærket, at F. O. Dyhring ved sin Nærværelse i Nøbbølle i Løbet af de første Dage efter Forøvelsen af det under Sagen omhandlede Tyverie, var forsynet med Penge, dette uagtet hun har maattet erkjende, at have skjønnet at det var Forhørsdommeren særdeles magtpaaliggende at erholde Kundskab om og hvorvidt merbemeldte F. O. Dyhring ved sin sidste Nærværelse i Nøbbølle havde været i Besiddelse af rede Penge.

For dette hendes Forhold vil hun, der ei forhen har været tiltalt eller straffet, og hvis urigtige Forklaring ei er beeediget, være at ansee efter Ford. 15 April 1840 §5 hvorhos det formenes at Straffens Grad med særdeles Hensyn til de hende af hendes Sognepræst meddelte gode Vidnesbyrd passende kan bestemmes til Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage, eller i stedet herfor med Hensyn til hendes Alder der maatte antages at være over 60 Aar til simpelt Fængsel i 60 Dage paa sædvanlig Fangekost.

Om Skadeserstatning bliver intet Spørgsmaal da Størstedelen af de stjaalne Penge ere komne tilstede, Dorthe Magrethe Hansdatter refunderede(?) de hende frastjaalne 2 Rd. 2 mark 8 skilling, og da den bestjaalne Hans Peder Markussen forsaavidt han ikke aldeles er bleven fyldestgjort har renonceret paa Erstatning. Frederik Olsen Dyhring maa derimod tilpligtes at udrede alle med Actionen lovlig forbundne Omkostninger hvorunder Salair til Defensor Procurator Bonnezen der bestemmes til 6 Rd. Sølv, dog saaledes at Christian Olsen Dyhring, Maren Kirstine Christensdatter, Sidsel Poulsdatter og Anne Nielsdatter insolidum med F. O. Dyhring udreder Actionsomkostningerne enhver for sit Vedkommende og Halvdelen af det Procurator Bonnezen tillagte Salair hvoraf Christian Olsen Dyhring bør tilsvare 2/5 og enhver af de 3 Andre 1/5.

Sagførelsen har været lovforsvarlig.

Thi kjendes for Ret!

Frederik Olsen Dyhring og Christian Olsen Dyhring bør arbeide i Møens Tugt og Forbedringshuus den førstnævnte som Tugthuus-

fange i 6 Aar¹⁰, og den Sidstnævnte som Forbedringshuusfange i 8 Maaneder.

Maren Kirstine Christensdatter¹¹ og Sidsel Poulsdatter¹² bør hensættes i Fængsel paa Vand og Brød den førstnævnte i 3 Gange 5 Dage og den Sidstnævnte i 5 Gange 5 Dage. Anne Nielsdatter¹² bør hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage.

Saa bør Frederik Olsen Dyhring og udrede alle Actionens lovlige flydende Omkostninger og derunder i Salair til Procurator Bonnezen 6 Rd. Sølv, dog saaledes at de øvrige 4 Tiltalte insolidum med ham udrede Actionsomkostningerne, enhver af dem for sit Vedkommende og Halvdelen af det Procurator Bonnezen tillagte Salair, af hvilken Halvdeel Christian Olsen Dyhring bør tilsvare 2/5, og Enhver af de 3 Andre 1/5.

At efterkomme under Adfærd efter Loven.
[Folio 211-214]

Linda Schwartz Karlsen
linda.schwartz@get2net.dk

¹⁰ Han overflyttes til Christianshavns straffeanstalt omkring april 1842. Overflytningen foregår med skib. Det oplyses at hans straf udløber 13. marts 1848 (Møns tugt- og forbedringshus, kopibog over afgåede breve 1834-51)

¹¹ Maren Kirstine Christensdatter søger om eftergivelse af sin straf, men det afslås at give denne eftergivelse (ifølge ekstraretsdokument fra sagen).

¹² Dommen oplæses for Sidsel Poulsdatter og Ane Nielsdatter den 2. marts, hvor de erklærer sig "misfornøiede med Dommen" og ønsker den prøvet ved højesteret. Stævningen fra højesteret forkyndes for Sidsel og Ane den 18. marts og dommen stadfæstes den 13. maj 1842.